

Dosarul nr. 3ra-285/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud. T. Avasiloiie)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Clima, M. Guzun, Gr. Dașchevici)

DECIZIE

20 august 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Ala Cobăneanu
Victor Burduh
Anatolie Țurcan
Nicolae Craiu

examinând recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de
către Maria Malanciuc împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la
contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ individual
favorabil,

împotriva deciziei din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 17 aprilie 2019, Maria Malanciuc a depus cerere de chemare în judecată în
ordinea contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu
privire la contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ
individual favorabil.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la data de 5 martie 2019 a depus cerere
către Casa Națională de Asigurări Sociale privind recalcularea pensiei pentru perioada
anilor 2014-2018 și încasarea diferenței de pensie. Prin răspunsul recepționat la data de
27 martie 2019, Casa Națională de Asigurări Sociale a respins cererea de recalculare a
pensiei pentru perioada anilor 2014-2018 din motiv că, potrivit explicațiilor Ministerului
Justiției nr. 03/3250 din 3 aprilie 2015, pensiile stabilite până la 16 aprilie 2014 se
recalculează din data intrării în vigoare a Legii nr. 60 din 4 aprilie 2014, judecătorilor
demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de
vârstă.

Maria Malanciuc a menționat că nu este de acord cu refuzul pârâtului de a i se efectua
recalcularea pensiei pe perioada anilor 2014-2018 și ianuarie 2019, precum și încasarea
diferenței de pensie din următoarele considerente. Din anul 2002 și până la 15 februarie
2018 a activat în calitate de judecător la Judecătoria Ungheni, iar în perioada de la 27

februarie 2004 până la 13 mai 2012 în funcția de președinte a Judecătoriei Ungheni. Începând cu 8 februarie 2011 i-a fost stabilită pensia în mărime de 80% din salariul lunar de președinte a judecătoriei de nivelul unu.

Reclamanta a afirmat că reglementarea juridică a asigurării cu pensii a judecătorilor are loc în exclusivitate în baza Legii nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului și Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat. Modul de calculare a pensiei unui judecător care beneficiază de acest drept a fost reglementat de art. 32 Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului și art. 46/1 din Legea din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale.

A susținut că, prin hotărârea Curții Constituționale nr. 27 din 20 decembrie 2011, art. 46/1 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, cât și art. 32 din Legea cu privire la statutul judecătorului, au fost declarate neconstituționale, drept urmare, prin Legea nr. 60 din 4 aprilie 2014 au fost abrogate articolele menționate.

A explicat că, prin Legea nr. 60 din 4 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, art. 32 alin. (1) din Legea cu privire la statutul judecătorului a îmbrăcat următorul cuprins: judecătorul care a atins vârsta de 50 ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 ani, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni a activat în calitate de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55% din salariul mediu lunar, iar pentru vechime în muncă peste vechimea de 20 ani - de 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul mediu lunar. Pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu.

Reclamanta a notat că, la adoptarea acestei legi, legiuitorul s-a ghidat inclusiv de hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 27 ianuarie 2000, prin care s-a statuat că la adoptarea unor legi noi și altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, consfințit în Legea cu privire la statutul judecătorului, întru respectarea drepturilor dobândite anterior în mod licit. Hotărârea Curții Constituționale nr. 27 din 20 noiembrie 2011 prevede că, un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 din Constituție și respectiv, art. 1 din Protocolul nr. 1 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului, numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are valoare economică.

În temeiul cadrului legal vizat supra, reclamanta a specificat că recalcularea pensiei judecătorului urmează să aibă loc reieșind din cuantumul dreptului patrimonial dobândit, iar la caz, ținându-se cont de mărimea salariului lunar al președintelui judecătoriei de nivelul unu în exercițiu, fără careva limitări.

În continuare, a invocat dispozițiile art. 4 alin. (4) din Legea nr. 328/2013, conform cărora salariul de funcție al judecătorului se stabilește în funcție de nivelul instanței la care acesta își exercită activitatea și de vechimea în muncă în funcția de judecător. Alin. (4) din același articol notează că salariul de funcție al judecătorului din cadrul judecătoriei se stabilește în cuantum de: a) 3,5 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de până la 16 ani. În temeiul art. 5 din Legea menționată, pentru exercitarea funcției de președinte al judecătoriei, se plătește lunar spor în cuantum de 10 % calculat în raport procentual față de salariul de funcție. Conform art. 10 din aceeași Lege, prevederile art. 4 din prezenta lege se pun în aplicare după cum urmează: urmează să se calculeze reieșind din

următoarele: anul 2014 salariul de funcție ale judecătorilor vor fi plătite în cuantum de 80 % din salariile prevăzute la art. 4; de la 1 ianuarie 2015 se va plăti 90 % din salariile prevăzute la art. 4, de la 1 ianuarie 2016 salariile vor fi plătite în cuantum deplin conform art. 4.

A precizat că începând cu anul 2013 pensia calculată era de 10 410,40 de lei din funcția de președinte și ulterior nu s-a mai recalculat.

Reclamanta a susținut că pensia urmează a fi recalculată reieșind din prevederile legii în vigoare pe perioada anilor 2014-2018 în dependență de salariul mediu pe fiecare an după cum urmează: a) anul 2014 salariu de funcție a președintelui judecătoriei era de 1 266,25 de lei x 80 % = 13 013 (pensia care urma să fie calculată) 13 013 lei - 10 410,40 de lei = 2 602,60 de lei x 12 luni = 31 231,20 lei; b) anul 2015 salariu de funcție a președintelui judecătoriei era de 16 266,25 de lei x 80% = 13 013 lei (pensia care urma să fie calculată) 13 013 lei - 10 410,40 de lei = 2 602,60 de lei x 12 luni = 31 231,20 lei; c) anul 2016 salariu de funcție a președintelui judecătoriei era de 17 751,97 de lei x 80 % = 14 201,58 de lei (pensia care urma să fie calculată) 14 201,58 de lei - 10 410,40 de lei = 3 791,18 lei x 12 luni = 45 494,11 lei; d) anul 2017 salariu de funcție a președintelui judecătoriei era de 17 751,97 de lei x 80 % = 19 573,4 (pensia care urma să fie calculată) 15 658,72 de lei - 10 410,40 de lei = 5 248,32 de lei x 12 luni = 62 979,84 de lei; e) pentru 11 luni a anului 2018 salariu de funcție a președintelui judecătoriei era de 21 934 de lei x 80 % = 17 547,20 lei (pensia care urma să fie calculată) 17 547,20 lei - 10 410,40 de lei = 7 136,80 de lei x 11 luni = 78 504,80 de lei; f) Pentru luna decembrie 2018, ianuarie 2019 și în continuare urmează să se recalculeze pensie reieșind din salariu de funcție a președintelui de 26 850 de lei x 80 % = 21 480 de lei - 10 410,40 de lei = 11 069,60 x 2 = 22 138 de lei (ce constituie diferența).

Reclamanta a solicitat recalcularea și achitarea pensiei pentru perioada anilor 2014 - 2018 reieșind din calculele sus indicate și pe luna ianuarie 2019 conform legilor vizate supra. Ultima recalculare a pensiei efectuată în 2014 s-a făcut din salariul președintelui la data de 1 ianuarie 2014, care constituie 10 420 lei și care s-a achitat până în prezent.

În urma modificării obiectului și temeiului acțiunii, reclamanta Maria Malanciuc a solicitat recunoașterea ilegalității refuzului în recalcularea pensiei nr. M-620/19, M645/19 din 21 martie 2019 a Casei Naționale de Asigurări Sociale, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze (pe viitor) și să achite diferența de pensie pentru perioada anilor 1 ianuarie 2014-2018 și luna ianuarie 2019 în dependență de salariul președintelui instanței de nivelul unu în corespundere cu prevederile art. 32 alin. (1) din Legea cu privire la statutul judecătorului în mărime de 80 % ținându-se cont de mărimea acestuia.

Prin hotărârea din 27 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost admisă acțiunea depusă de către Maria Malanciuc. S-a recunoscut ca fiind ilegal răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova nr. M-620/19, M-645/19 din 21 martie 2019. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze în conformitate cu art. 32 alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în cuantum de 80% din salariul mediu lunar de funcție a președintelui instanței de nivelul unu și să-i achite Mariei Malanciuc diferența de pensie pentru perioada 2014 - ianuarie 2019. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să-i achite Mariei Malanciuc, începând cu data depunerii cererii de chemare în judecată și pe viitor, pensia în conformitate cu art. 32 alin. (1) din Legea

nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în cuantum de 80% din salariul mediu lunar de funcție a președintelui instanței de nivelul unu.

La 16 decembrie 2019, cu respectarea termenului prevăzut de art. 232 alin. (1) din Codul administrativ, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost casată parțial hotărârea din 27 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, în partea în care s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite Mariei Malanciuc diferența de pensie pentru perioada 2014 – ianuarie 2019, și în această parte s-a emis o nouă decizie, după cum urmează: s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova să recalculeze pensia în conformitate cu art. 32 alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în cuantum de 80 % din salariul mediu lunar de funcție a președintelui instanței de nivelul unu și să-i achite Mariei Malanciuc diferența de pensie pentru perioada 1 aprilie 2015 – 6 februarie 2019. În rest, hotărârea din 27 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, a fost menținută fără modificări.

La data de 27 noiembrie 2020, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs nemotivat, iar la data de 22 ianuarie 2021 motivarea recursului împotriva deciziei din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel cu emiterea unei noi decizii de respingere integrală a acțiunii.

În argumentarea cererii de recurs cu reiterarea motivelor de fapt și de drept anterior expuse, recurentul a invocat că nu este de acord cu decizia contestată, deoarece instanța de apel la adoptarea acesteia nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, a aplicat eronat normele de drept material și procedural.

În opinia recurentului hotărârile instanțelor ierarhic inferioare sunt neîntemeiate, ce rezultă din interpretarea eronată a legii materiale aplicabile la caz.

Recurentul a apreciat critic poziția instanțelor de judecată, care în lipsa temeiului legal a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale la recalcularea pensiei intimitei, contrar art. III din Legea nr. 60 din 4 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

A menționat că nu poate fi reținut argumentul instanței de apel precum că art. III din Legea nr. 60 din 4 aprilie 2014 nu se atribuie Legii nr. 544/1995, or, la caz legislatorul a făcut referire expres la acest tip de funcționari de stat – judecători, activitatea cărora este reglementată de Legea cu privire la statutul judecătorului.

A susținut că specificarea concretă prin lege a unor chestiuni, la caz ce ține de drepturile de pensionare a judecătorilor, nu poate fi interpretat altfel decât prevede legislația în vigoare.

Prin referința depusă la data de 10 februarie 2021, intimata Maria Malanciuc a solicitat ca recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale să fie declarat inadmisibil.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 28 octombrie 2020, dispozitivul deciziei fiind comunicat recurentului, prin intermediul poștei electronice, la data de 10 decembrie 2020 (f.d.101).

Totodată, decizia motivată din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin intermediul poștei electronice, la data de 30 decembrie 2020 (f.d.102 verso).

Prin urmare, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a depus recursul în termenul prevăzut de art. 245 din Codul administrativ.

Prin încheierea din 30 iunie 2021 a Curții Supreme de Justiție, recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale a fost numit pentru examinare în complet din 5 judecători.

Conform art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

În speță, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurentului, au fost expuse cu suficientă claritate.

Verificând argumentele invocate în recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale prin prisma materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a ajuns la concluzia de a-l respinge și a menține decizia din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, din motivele ce succed.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă decizie prin care respinge recursul.

În corespundere cu art. 22 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Conform art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

La rândul său, aplicabile litigiului sunt și prevederile art. 244 alin. (2) în coroborare cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, conform cărora pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La acest capitol, Colegiul reține și dispozițiile art. 219 alin. (1)-(3) din Codul administrativ, conform cărora instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces.

Totodată, Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurentului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza Garcia Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26; Moreira Ferreira vs Portugalia (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84).

Relevant de notat este și faptul că prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) și alin. (2) din Codul administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 1 aprilie 2019. La data intrării în vigoare a prezentului cod se abrogă Legea contenciosului administrativ nr. 793/2000.

În conformitate cu art. 258 alin. (1) al Codului administrativ, procedurile administrative și procedurile prelabile inițiate până la data intrării în vigoare a prezentului cod, care nu au fost finalizate până la 1 aprilie 2019, se vor finaliza conform prevederilor legale valabile până la data intrării în vigoare a prezentului cod. Această dispoziție este valabilă și pentru procedurile prelabile inițiate după data intrării în vigoare a prezentului cod referitoare la o procedură administrativă inițiată până la data intrării în vigoare a acestuia.

Deci, legiuitorul Codului administrativ a optat pentru principiul aplicării legii vechi sub condiția că procedurile administrative și cererile prelabile au fost inițiate până la 1 aprilie 2019, legiuitorul optând pentru aplicarea imediată doar a noilor reglementări procedurale.

Prin urmare, Colegiul reține că în speță se aplică în coroborare prevederile Codului administrativ și a Legii contenciosului administrativ. Or, actul administrativ contestat a fost emis sub imperiul Legii contenciosului administrativ.

Recapitulând esența litigiului, în scopul verificării aplicării corecte a dreptului material și procedural, instanța de recurs reține starea de fapt constatată de instanțe și confirmată de părți.

Astfel, probatoriul acumulat în materialele dosarului demonstrează că Maria Malanciuc a activat în funcția de judecător la Judecătoria Ungheni din data de 9 septembrie 2002 și până la 15 februarie 2019, iar în perioada de la 27 februarie 2004 până la 13 mai 2012 în funcția de președinte al Judecătoriei Ungheni.

Totodată, s-a constatat că începând cu 17 februarie 2012 Mariei Malanciuc i-a fost stabilită pensie pentru vechime în muncă, în condițiile Legii nr. 544-XII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

La data de 5 martie 2019 Maria Malanciuc s-a adresat către Casa Națională de Asigurări Sociale cu cererea prelabilă, prin care a solicitat recalcularea pensiei pentru

perioada anilor 2014-2018 în temeiul Legii nr. 328 din 23 decembrie 2013 și a Legii nr. 60 din 4 aprilie 2014 (f.d.6).

Prin răspunsul nr. M-620/19, M-645/19 din 21 martie 2019 Casa Națională de Asigurări Sociale a informat-o pe Maria Malanciuc despre refuzul recalculării pensiei în temeiul art. 3 din Legea nr. 60 din 4 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (f.d.5).

În conformitate cu prevederile art. 1 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019), orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Conform art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019), obiect al acțiunii în contenciosul administrativ îl constituie actele administrative, cu caracter normativ și individual, prin care este vătămat un drept recunoscut de lege al unei persoane, inclusiv al unui terț, emise de: autoritățile publice și autoritățile asimilate acestora în sensul prezentei legi.

În temeiul art. 16 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019), persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

Art. 17 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019) prevede că, cererea prin care se solicită anularea unui act administrativ sau recunoașterea dreptului pretins poate fi înaintată în termen de 30 de zile, în cazul în care legea nu dispune altfel. Acest termen curge de la: data primirii răspunsului la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea acesteia.

Astfel, la data de 17 aprilie 2019, Maria Malanciuc a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, ulterior concretizată, prin care a solicitat recunoașterea ilegalității refuzului în recalcularea pensiei nr. M-620/19, M645/19 din 21 martie 2019 a Casei Naționale de Asigurări Sociale, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze (pe viitor) și să achite diferența de pensie pentru perioada anilor 1 ianuarie 2014-2018 și luna ianuarie 2019 în dependență de salariul președintelui instanței de nivelul unu în corespundere cu prevederile art. 32 alin. (1) din Legea cu privire la statutul judecătorului în mărime de 80 % ținându-se cont de mărimea acestuia.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a admis acțiunea depusă de către Maria Malanciuc. A recunoscut ca fiind ilegal răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova nr. M-620/19, M-645/19 din 21 martie 2019. A obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze în conformitate cu art. 32 alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în cuantum de 80% din salariul mediu lunar de funcție a președintelui instanței de nivelul unu și să-i achite Mariei Malanciuc diferența de pensie pentru perioada 2014 – ianuarie

2019. A obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să-i achite Mariei Malanciuc, începând cu data depunerii cererii de chemare în judecată și pe viitor, pensia în conformitate cu art. 32 alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în cuantum de 80% din salariul mediu lunar de funcție a președintelui instanței de nivelul unu.

Judecând apelul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale, instanța de apel a considerat că hotărârea primei instanțe urmează a fi casată parțial, în partea în care s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite Mariei Malanciuc diferența de pensie pentru perioada 2014 – ianuarie 2019, și în această parte a emis o nouă decizie, după cum urmează: a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova să recalculeze pensia în conformitate cu art. 32 alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în cuantum de 80 % din salariul mediu lunar de funcție a președintelui instanței de nivelul unu și să-i achite Mariei Malanciuc diferența de pensie pentru perioada 1 aprilie 2015 – 6 februarie 2019. În rest, a menținut fără modificări, hotărârea din 27 noiembrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani.

Efectuând controlul judiciar al deciziei contestate în raport cu argumentele invocate în recurs, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră corectă soluția instanței de apel privind admiterea acțiunii depuse de Maria Malanciuc ca fiind întemeiată.

Or, în conformitate cu art. III din Legea nr. 60 din 4 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, în vigoare de la data de 16 mai 2014, judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător, vor primi pensie în mărimea stabilită până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Conform art. 32 alin. (1) și (3) din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544 din 20 iulie 1995, judecătorul care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni a activat în funcția de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55% din salariul mediu lunar, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani - de 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul mediu lunar. Pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu. Pensia pentru vechime în muncă stabilită în condițiile alin.(1) se calculează și se plătește doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă.

În conformitate cu prevederile art. 10¹ din Legea privind salarizarea judecătorilor și procurorilor nr. 328 din 23 decembrie 2013, salariile de funcție ale judecătorilor și procurorilor stabilite în condițiile art. 1 se reexaminează anual de la data de 1 aprilie.

Prin urmare, în speță instanțele ierarhic inferioare corect au stabilit că recalcularea pensiei judecătorului urmează să se efectueze reieșind din cuantumul dreptului patrimonial dobândit, la caz, ținându-se cont de mărimea salariului lunar al președintelui judecătorei, fără careva limitări.

În temeiul art. 4 alin.(1), (2) lit. c) și art. 5 alin. (1) lit. c) din Legea privind salarizarea judecătorilor și procurorilor nr. 328 din 23 decembrie 2013 (în vigoare până la 1 decembrie 2018), salariul de funcție al judecătorului se stabilește în funcție de nivelul instanței judecătorești la care acesta își desfășoară activitatea și de vechimea în muncă

în funcția de judecător. Salariul de funcție al judecătorului din cadrul instanței judecătorești se stabilește în cuantum de: 3,5 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de peste 12 ani, iar pentru exercitarea funcției de președinte sau de vicepreședinte al instanței judecătorești, judecătorul beneficiază de un spor calculat în raport procentual față de salariul de funcție în cuantum: 10 % – pentru exercitarea funcției de președinte al judecătoriei.

Prin prisma dispozițiilor art. 10 lit. a)- c) din Legea privind salarizarea judecătorilor și procurorilor nr. 328 din 23 decembrie 2013 (în vigoare până la 1 decembrie 2018), prevederile art. 4 din prezenta lege se pun în aplicare după cum urmează: de la 1 ianuarie 2014, salariile de funcție ale judecătorilor vor fi plătite în cuantum de 80% din salariile de funcție prevăzute la articolul 4; de la 1 aprilie 2015, salariile de funcție ale judecătorilor vor fi plătite în cuantum de 90% din salariile de funcție prevăzute la articolul 4; de la 1 aprilie 2016, salariile de funcție ale judecătorilor vor fi plătite în cuantum deplin conform articolului 4.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide a fi justă și întemeiată soluția instanțelor inferioare privind obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i recalculeze și achite pensia intimatei, în corespundere cu prevederile art. 32 alin.(1) din Legea cu privire la statutul judecătorului, în mărime de 80%, reieșind din salariul mediu lunar al președintelui judecătoriei, în exercițiu.

Totodată, se reține că instanța de apel corect a considerat irelevantă trimiterea la caz a apelantului Casa Națională de Asigurări Sociale referitor la faptul că intimata nu beneficiază de dreptul la recalcularea pensiei, reieșind din salariul judecătorului în exercițiu pentru perioadă dedusă speței, la prevederile art. III din Legea nr. 60 din 4 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, care stipulează că, judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător, beneficiază de mărimea pensiei stabilită până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Or, în situația în care Maria Malanciuc beneficiază de dreptul la pensie în condițiile în care a fost dobândit, adică cu dreptul la recalculare, coroborat cu dispozițiile art. 4 alin. (1) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 cu privire la salarizarea judecătorilor, care statua dependența pensiei de salariul judecătorului în funcție de nivelul instanței în care își desfășoară activitate, norma invocată de către recurentă nu este aplicabilă speței, întrucât nu are efect retroactiv, or, la caz reclamanta a obținut un ”bun” în sensul art. 1 Protocol nr. 1 CEDO, adică ”un drept” înainte de adoptarea și intrarea în vigoare a art. III din Legii nr. 60 din 4 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (publicată în Monitorul Oficial nr. 115-119/304 din 16 mai 2014).

Respectiv, la acest segment nu pot fi reținute nici alegațiile recurentei invocate în cererea de recurs precum că odată ce au fost abrogate prevederile art. 32 din Legea nr. 544/1995, ce admiteau recalcularea pensiei judecătorului ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu sau modificării/creșterii salariului odată cu numirea acestuia în altă funcție superioară celei deținute, pensia judecătorilor care se află în exercițiul funcției nu mai are fundamentare legală de a fi recalculată odată cu majorarea salariului, deoarece acestea contravin circumstanțelor de fapt și de drept menționate mai sus.

În continuare, instanța de recurs remarcă că întru consolidarea soluțiilor instanțele de judecată întemeiat au ținut cont de și de Hotărârile Curții Constituționale prin care aceasta s-a expus asupra dreptului la pensie a anumitor categorii de salariați, inclusiv și a judecătorilor.

În această ordine de idei, Curtea Constituțională prin hotărârea nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici, a prevăzut că, la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, consfințit în Legea cu privire la statutul judecătorului.

Tot, în jurisprudența Curții Constituționale s-a menționat că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 și, respectiv, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. Un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensie ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei (HCC nr.27 din 20 decembrie 2011).

În hotărârea nr. 25 din 27 iulie 2017 Curtea Constituțională a stipulat că stabilirea unor garanții materiale ale independenței judecătorului rezidă, în primul rând, în faptul că ele trebuie să reflecte înaltul statut al judecătorului. De aceea garanțiile materiale ale independenței judecătorului, stabilite de stat, trebuie să fie asigurate și să se respecte necondiționat. Este absolut inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului în procesul adoptării unor legi noi.

Prin hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 Curtea Constituțională a remarcat Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile (adoptată la 17 noiembrie 2010, la cea de-a 1098-a întâlnire a delegaților miniștri), conform căreia: “53. Regulile principale ale regimului de remunerare pentru judecători profesioniști trebuie stabilite prin lege. 54. Remunerarea judecătorilor trebuie să fie pe măsura rolului și responsabilităților lor și să aibă un nivel suficient pentru a-i face imuni la orice presiune menită să influențeze deciziile. Trebuie să existe garanții pentru menținerea unei remunerații rezonabile în caz de boală, concediu de maternitate sau de paternitate, precum și pentru plata unei pensii pentru limită de vîrstă, care ar trebui să fie raportate în mod rezonabil la nivelul de remunerare a judecătorilor în exercițiu. Trebuie introduse dispoziții legale specifice care să instituie o măsură de protecție împotriva unei reduceri a remunerației care ar viza în mod specific judecătorii”.

Principiul de bază consfințit de Curtea Constituțională în hotărârile sale adoptate la acest subiect este că diminuarea cuantumului pensiei calculate, precum și restricțiile la plata pensiilor, stabilite judecătorilor în modul prevăzut de lege, contravin Constituției, principiilor fundamentale despre independența organelor judiciare, consfințite în rezoluțiile Adunării Generale a ONU nr. 40 din 29 noiembrie 1985 și nr. 146 din 13 decembrie 1985, precum și Carta Europeană cu privire la statutul judecătorului, conform căreia cuantumul pensiei judecătorului trebuie să fie, cât de apropiat posibil de nivelul ultimei sale remunerații.

În corespundere cu art. 4 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului

la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

În acest sens, art. 7 din Codul civil, statuează că dacă prin tratatul internațional la care Republica Moldova este parte sunt stabilite alte dispoziții decât cele prevăzute de legislația civilă, se vor aplica dispozițiile tratatului internațional.

Drept urmare, se constată că instanța de apel just a respins argumentul Casei Naționale de Asigurări Sociale precum că prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 52 din 27 iunie 2017 s-a constatat constituționalitatea art. III al Legii nr. 60 din 4 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, respectiv acesta urmează a fi aplicat în forma în care există, or, prin hotărârea menționată Curtea în pct. 25 subliniază că noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor și numai pentru persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior.

În concluzie, se denotă că norma dată nu poate fi aplicată la caz intimatului, care de fapt a dobândit dreptul la pensie anterior.

Totodată, se reține că fiind întemeiată concluzia instanței de apel privind casarea hotărârii instanței de fond în partea obligării Casei Naționale de Asigurări Sociale de a recalcula pensia de la 1 ianuarie 2014 până la 31 martie 2015.

Deoarece, după cum a stabilit instanța ierarhic inferioară, însuși reclamanta/intimata Maria Malanciuc a recunoscut despre efectuarea recalculării și achitării pensiei pentru perioada dată.

Iar, în temeiul dispozițiilor art. 123 alin.(6) din Codul de procedură civilă coroborate cu art. 195 din Codul administrativ, faptele invocate de una din părți nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat.

În conexiunea celor relatate, instanța de recurs constată că, susținerile recurentului nu constituie temei de admitere a recursului, deoarece se combat cu cele invocate mai sus și se axează asupra circumstanțelor, care au fost constatate și elucidate pe deplin de către instanța de apel și prima instanță, având la bază cumulul de probe apreciate cu respectarea normelor de drept material și procedural.

Totuși, pentru a nu ignora observațiile recurentului și circumstanțele speciale ale cauzei (a se vedea, în contrast, *Bochan vs Ucraina*, 3 mai 2007, parag. 84), instanța de judecată a reexaminat problema de drept și a fost de acord cu raționamentul instanțelor de judecată, care a fost completat în faza de recurs pentru a înlătura orice dubiu cu privire la legalitatea actelor judecătorești.

În esență, punctul de vedere al recurentului oferit în această fază nu a putut modifica concluziile anterioare (a se vedea *Ruminski vs Suedia*, 2 mai 2017, parag. 32 – 33).

Pe baza celor prezentate, Colegiul lărgit constată că instanțele ierarhic inferioare au determinat corect caracterul raportului juridic dintre părți și legile aplicabile soluționării cauzei, cu completările de rigoare.

Astfel, observațiile recurentului au fost ascultate, iar instanțele de judecată au răspuns la toate argumentele esențiale ale cauzei (a se vedea deciziile de inadmisibilitate în cauzele *Victor Harovschi vs Moldova*, 18 noiembrie 2008; *Fundația pentru Copii Speranța vs Moldova*, 17 octombrie 2017 sau *Calancea și alții vs. Moldova*, 6 februarie 2018, parag. 20, 34 – 35).

Din considerentele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ

lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale și a menține decizia instanței de apel.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. a), alin. (2), 258 alin. (3) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se menține decizia din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de către Maria Malanciuc împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Victor Burduh

Anatolie Țurcan

Nicolae Craiu